

Jongerendenktank (JDT)

Interventiebeschrijving

Het werkblad dat gebruikt is voor het maken van deze interventiebeschrijving, is een gezamenlijk werkblad van de volgende organisaties.

Colofon

Ontwikkelaar / licentiehouder van de interventie

Organisatie: Save the Children

E-mail: marinke.ros@savethechildren.nl

Telefoon: +31 (0)70 338 44 48

Website: www.savethechildren.nl

Contactpersoon

Vul hier de contactpersoon voor de interventie in, wanneer deze afwijkt van de ontwikkelaar of licentiehouder.

Referentie in verband met publicatie

Auteurs interventiebeschrijving : Marinke Ros, Caroline Kos, Maud Weerden, Marjolein Weidema, Jeroen Horvers, Cato Oosterwijk

Titel interventie : Jongerendenktank (JDT)

Databank(en) : Movisie

Plaats, instituut : Den Haag, Save the Children

Datum: 30 augustus 2018

Inhoudsopgave

Colofon	2
Samenvatting.....	4
Korte samenvatting van de interventie	4
1. Uitgebreide beschrijving	6
1.1 Doelgroep.....	6
1.2 Doel	7
1.3 Aanpak.....	8
2. Uitvoering	11
2.1 Materialen	11
2.2 Locatie en type organisatie.....	11
2.3 Opleiding en competenties van de begeleider	11
2.4 Kwaliteitsbewaking	13
2.5 Randvoorwaarden	13
2.6 Implementatie.....	14
2.7 Kosten	15
Elementen JDT in samenhang	16
3. Onderbouwing	17
3.1 Problemen.....	17
3.2 Oorzaken.....	18
3.3 Verantwoording	20
4. Onderzoek	23
4.1 Onderzoek naar de uitvoering	23
4.2 Onderzoek naar de ervaren effecten	25
5. Samenvatting Werkzame elementen	28
6. Aangehaalde literatuur	29

Samenvatting

Korte samenvatting van de interventie

De *Jongeren denktank* (JDT) van Save the Children is een van de eerste interventies in Nederland die jongeren in staat stelt om op een actieve en structurele wijze mee te denken, mee te doen en mee te beslissen bij het vormen van lokaal beleid dat henzelf en hun leeftijdsgenoten aangaat. De interventie richt zich op jongeren van 16 tot en met 21 jaar die niet gewend zijn om actief te participeren en die voor beleidsmakers moeilijk bereikbaar zijn. Jongeren krijgen in tien bijeenkomsten de kans om hun stem te laten horen en actief te participeren in lokale beleidsvorming. De interventie voorziet hiermee in het participatierecht van jongeren, draagt bij aan hun persoonlijke ontwikkeling en aan een inclusiever en effectiever jeugdbeleid. Daarnaast wordt er een brug geslagen tussen de gemeente en het middelbaar beroepsonderwijs en wordt er een waardevolle samenwerking gefaciliteerd en vormgegeven.

Sinds 2016 wordt de Jongeren denktank (JDT) gebruikt in het programma *Speaking Minds* (www.speakingminds.nl) waarbij jongeren participeren in het verbeteren van het gemeentelijke armoedebeleid. In deze interventiebeschrijving wordt het programma *Speaking Minds* als voorbeeld gebruikt.

Doelgroep

Jongeren in het eerste of tweede jaar van een mbo-opleiding, in de leeftijd van 16 tot en met 21 jaar. De Jongeren denktank werkt met leerlingen van mbo-scholen uit de deelnemende gemeente zodat directe betrokkenheid bij de lokale situatie gewaarborgd is. Beleidsmakers vormen de intermediaire doelgroep.

Doel

Jongeren participeren op effectieve wijze in beleidsvorming, waardoor het beleid inclusief en effectiever wordt (instrumentele functie) en jongeren zich persoonlijk kunnen ontwikkelen (ontwikkelingsfunctie). (Vandenbroucke et al., 2010). Deze subdoelen zijn aan het eind van het programma behaald: jongeren beschikken over kennis en vaardigheden om invloed uit te oefenen in beleidsvorming. Beleidsmakers hebben kennis van en ervaring met effectieve jongerenparticipatie.

Aanpak

De JDT brengt een dialoog (Waarderend Onderzoek) tot stand tussen een groep jongeren in het middelbaar beroepsonderwijs en beleidsmakers van de lokale overheid. De jongeren gaan onder begeleiding (sterke kantenbenadering) aan de slag met een actueel vraagstuk van hun gemeente. In tien bijeenkomsten verwerven zij kennis door middel van actief leren (inclusief teamopdrachten en veldbezoek) en doen zij vaardigheden op (Participatief Jongerenonderzoek). Uiteindelijk presenteren zij hun eigen advies aan relevante lokale beleidsmakers en ontvangen ze op korte termijn terugkoppeling. De beleidsmaker doet kennis op door de briefing van – en gesprekken met – de begeleider en de dialogen met jongeren in de bijeenkomsten.

Materiaal

Handboek:	beschrijft de visie, aanpak, voorwaarden en onderbouwing van het programma.
Draaiboek:	een handleiding voor het uitvoeren van de programma-activiteiten en voor briefings voor beleidsmakers. Het beschrijft de opzet, voorbereiding en afsluiting van het programma. Het draaiboek bevat ook het programma per bijeenkomst in PowerPoint en het werkboekje met opdrachten voor de jongeren.
Digitale enquêtes:	bevragen de ervaringen en resultaten van het programma ten behoeve van de doorontwikkeling.

Onderbouwing

Probleem: jeugdparticipatie kan bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling van jongeren (ontwikkelingsfunctie) en aan beleidsvorming (instrumentele functie) (Vandenbroucke et al., 2010). In de praktijk worden deze functies echter onvoldoende vervuld. In tien wekelijkse sessies van 2,5 uur verwerven

jongeren door opdrachten en dialogen kennis over het beleidsvraagstuk en het proces van beleidsvorming. Daarnaast ontwikkelen zij onderzoeksvaardigheden in het Participatief Jongeren Onderzoek en doen zij gespreksvaardigheden op in de dialogen met de beleidsmaker. In de tweede serie bijeenkomsten verwerven jongeren meer kennis over het beleidsvraagstuk en beleidsvorming. Ook ontwikkelen zij hun advies- en presentatievaardigheden. Beleidsmakers krijgen begeleiding vooraf, tijdens en na de bijeenkomsten door middel van een gesprek en/of een briefing.

Onderzoek

Uit drie verschillende onderzoeken naar de JDT blijkt dat het een waardevolle ervaring is voor de deelnemende jongeren. Zij hebben kennis opgedaan over het beleidsonderwerp en over het uitoefenen van invloed op beleidsvorming. Na afloop van het traject hebben zij het gevoel dat zij beter gehoord worden, serieus genomen worden en meer betrokken zijn bij de maatschappij. Een deel van hen heeft een toename in zelfvertrouwen ervaren. Ook voor beleidsmakers blijkt het programma waardevol. De beleidsmakers hebben belangrijke voorwaarden voor jongerenparticipatie leren kennen en de meeste gemeenten gaan aan de slag met de gegeven adviezen.

I. Uitgebreide beschrijving

I.1 Doelgroep

Uiteindelijke doelgroep

De doelgroep van de Jongeren denktank bestaat uit jongeren in de leeftijd van 16 tot en met 21 jaar. De jongeren zijn in het eerste of tweede jaar van een mbo-opleiding niveau 3 en 4. Uit gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) blijkt dat jongeren binnen het mbo minder politiek participeren dan mensen met een hoger opleidingsniveau (CBS, 2013). Jongeren met een lage sociaaleconomische status (SES) en een laag sociaal kapitaal maken onderdeel uit van deze doelgroep (Van de Wijdeven, Graaf & Hendriks, 2013). De interventie wordt aangeboden als onderdeel van het mbo-curriculum van de deelnemers.

Intermediaire doelgroep

Tot de intermediaire doelgroep behoren beleidsmakers – ambtelijk en bestuurlijk – die betrokken zijn bij het lokale jeugdbeleid. Deze lokale beleidsmakers zijn verantwoordelijk voor de invulling van jongerenparticipatie en de beleidsvorming over zaken die jongeren aangaan.

Selectie van doelgroepen

Jongeren - De JDT werkt met leerlingen van mbo-scholen uit de deelnemende en omliggende gemeente(n) zodat directe betrokkenheid bij de lokale situatie gewaarborgd is. In de praktijk blijkt dat deze jongeren meestal persoonlijke ervaring hebben met het betreffende beleidsvraagstuk. De jongeren worden niet geselecteerd op specifieke criteria. De interventie gaat uit van inclusie en sluit dus geen jongeren uit.

Gemeentelijke beleidsmakers - De (senior) ambtenaar die in de gemeente werkzaam is op het specifieke beleidsterrein en bij voorkeur de wethouder direct adviseert. Indien de gemeente zelf de JDT aanvraagt, zal de ambtenaar die verantwoordelijkheid draagt voor het beleid van het gekozen vraagstuk betrokken worden bij het verdere proces. Indien een medewerker van het mbo of een andere professional de JDT aanvraagt, zal de procesbegeleider contact opnemen met de beleidsmaker. In het eerste oriënterende gesprek wordt gebruik gemaakt van de voorwaardenlijst voor deelname van de gemeente en de briefing, opdat de juiste ambtenaar wordt betrokken en verwachtingen van tevoren helder worden afgestemd.

Betrokkenheid doelgroep

Allereerst zijn er regelmatig evaluatiemomenten met de jongeren tijdens het traject. De conclusies worden gebruikt om het verdere traject beter bij de wensen van de jongeren aan te laten sluiten en voor de algehele doorontwikkeling van de JDT. Daarnaast is in interviews, focusgroepen en enquêtes naar de meningen en ervaringen van de jongeren en beleidsmakers gevraagd in drie verschillende onderzoeken (Aufderheijde & Van der Heide, 2017; Kos, 2018; Witkamp, 2018).

Ten tijde van de procesevaluatie in 2017 (Aufderheijde & Van der Heide, 2017) omvatte een bijeenkomst een fotografieworkshop, deze was voor een deel van de deelnemers onduidelijk. Op basis van deze uitkomst is de workshop geschrapt en fotografie wordt nu alleen ingezet voor het maken van de adviesposters. Een andere implicatie komt uit het evaluatieonderzoek van Witkamp (2018). In dat onderzoek blijkt de informatievoorziening aan jongeren voorafgaand aan het programma volgens henzelf niet toereikend. Dit is reeds aangepast in de communicatie naar de scholen.

1.2 Doel

Hoofddoel

Jongeren participeren op effectieve wijze in beleidsvorming, waardoor het beleid inclusief en effectiever wordt (instrumentele functie) en jongeren zich persoonlijk ontwikkelen (ontwikkelingsfunctie) (Vandenbroucke et al., 2010).

De aansluiting bij actuele behoeften en belangen van jeugd maakt het lokale jeugdbeleid effectief en inclusief. Immers, “beslissingen die zijn gebaseerd op het eigen perspectief van jongeren blijken relevanter, effectiever en duurzamer” (Lansdown, 2011, p.5).

Omdat jeugdparticipatie in beleidsvorming effectief wordt wanneer het zowel de ontwikkelingsgerichte als de instrumentele functie dient (Vandenbroucke et al., 2010), staan hieronder subdoelen die zowel betrekking hebben op de persoonlijke ontwikkeling van jongeren (1 en 2), als op hun bijdrage aan de beleidsvorming (3).

Subdoelen behaald aan het einde van de JDT

1. Jongeren beschikken over kennis om invloed uit te oefenen in beleidsvorming

1. Jongeren hebben kennis over het betreffende beleidsvraagstuk.
2. Jongeren hebben kennis van het proces van lokale beleidsvorming.
3. Jongeren hebben kennis van hun recht op inspraak in lokale besluitvorming en de manier waarop zij beleid kunnen beïnvloeden.

2. Jongeren beschikken over vaardigheden om invloed uit te oefenen in beleidsvorming

1. Jongeren kunnen een mening over het beleidsvraagstuk vormen.
2. Jongeren kunnen een dialoog aangaan met beleidsmakers.
3. Jongeren kunnen in groepsverband een onderzoek uitvoeren dat zij vertalen in een advies.
4. Jongeren kunnen een advies presenteren aan beleidsmakers en andere betrokken professionals.

3. Beleidsmakers hebben kennis van en ervaring met effectieve jongerenparticipatie

1. Beleidsmakers kennen de functies (volgens Vandenbroucke et al., 2010) van – en belangrijkste voorwaarden voor – effectieve jongerenparticipatie.
2. Beleidsmakers hebben inzicht in hoe zij de beleidsthema's naar de leefwereld van jongeren kunnen vertalen.
3. Beleidsmakers kennen de attitude die nodig is voor effectieve jongerenparticipatie.
4. Beleidsmakers laten jongeren op effectieve wijze participeren in beleidsvorming.

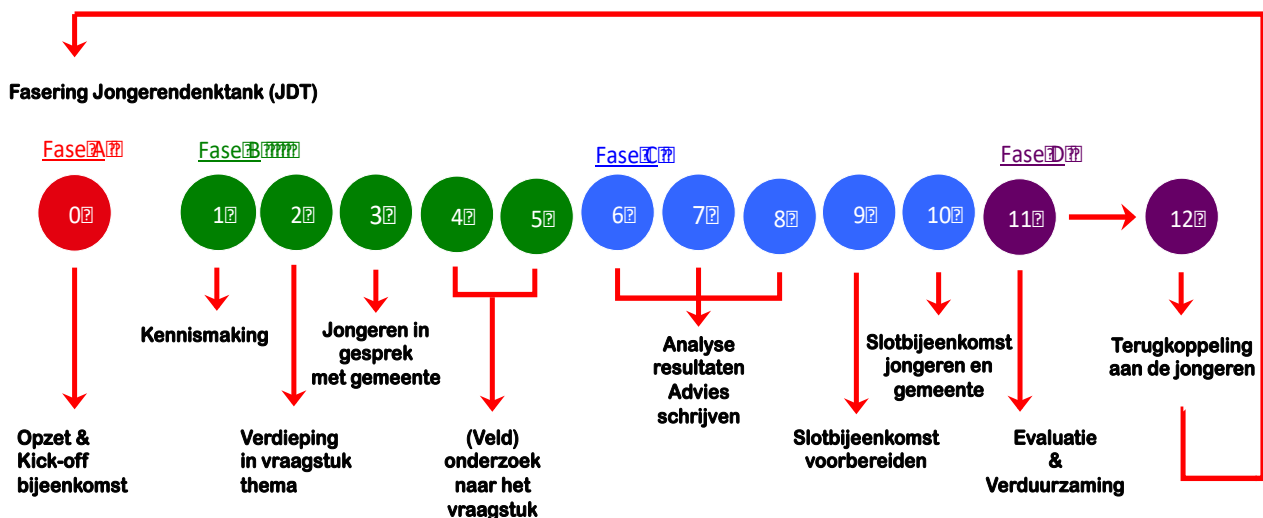
1.3 Aanpak

Opzet van de interventie

De JDT bestaat uit vier fasen: een opzetfase, twee keer vijf jongerenbijeenkomsten (waarvan vier met beleidsmakers) en tot slot de evaluatie en terugkoppeling. Zie Figuur 1.

Een JDT-traject duurt zes tot acht maanden vanaf de opzet van het traject tot en met de terugkoppeling. De marge is afhankelijk van de tijd en ruimte die de samenwerkende partijen beschikbaar hebben. Gemiddeld duurt de opzetfase (A) drie maanden gevolgd door twee maanden uitvoering (B en C) en twee maanden voor de totale afrondingsfase (D). De bedoeling is dat het JDT-traject na fase D opnieuw wordt ingezet op een ander beleidsthema met een nieuwe doelgroep.

De tien bijeenkomsten vormen het hart van de interventie en worden bij voorkeur wekelijks op een vast moment en een vaste locatie gepland. De duur van een bijeenkomst is 2,5 uur. Daarnaast zijn er wisselende activiteiten met een variabele duur die buiten de school plaatsvinden: veldbezoek(en), uitvoering van het Participatief Jongeren Onderzoek en de presentatie van het advies, Dit gebeurt vaak bij de gemeente zelf.

Figuur 1 Fasering JDT

Inhoud van de interventie

Met de JDT ontstaat effectieve jongerenparticipatie in gemeentelijke beleidsvorming. Onder professionele begeleiding wordt er een dialoog gefaciliteerd tussen jongeren en beleidsmakers. De jongeren gaan aan de slag met een beleidsvraag en vormen vanuit hun eigen perspectief en veldonderzoek een advies voor de verbetering van het gemeentelijke beleid. Hiermee wordt beoogd dat de jongeren zich ontwikkelen en dat het beleid inclusiever en effectiever wordt.

De JDT-aanpak is gebaseerd op vier pedagogische theorieën: de zone van naaste ontwikkeling (Vygotsky 1978), de sociale leertheorie (Bandura, 1977), leren door te doen (Dewey, 1923 in deWinter, 2007) en de kritisch-pedagogische theorie (Freire, 1970/2003). Deze theorieën zijn richtinggevend voor de aanpak, zowel voor de rol van de begeleider, als voor de volgende vier bouwstenen die worden ingezet.

De sterke kantenbenadering betekent dat de begeleider de jongeren benadert met als doel: talent ontwikkelen, kwaliteit versterken en sterke kanten optimaliseren (Hiemstra, 2013).

Actief leren is geïntegreerd in de vormen informeren, observeren en modelleren. De JDT-bijeenkomsten worden geleid door de JDT-begeleider die bijvoorbeeld een aanpak uitlegt (informeren), of een vaardigheid demonstreert en voorbeelden geeft of laat demonsteren door een jongere (observeren en modelleren).

Participatief Jongeren Onderzoek (PJO) betekent dat jongeren onderzoek doen naar het onderwerp, jongeren interviewen en spreken met betrokkenen tijdens veldbezoek, Zij doen zo kennis op over het onderwerp en regelingen daaromtrent (Hazekamp, 2003; Jurrius, 2012).

De **dialogoog** gaan jongeren aan met beleidsmakers, zo leren ze hoe de gemeente omgaat met beleid en verwerven ze inzicht in mogelijkheden en de gang van zaken. Zij ontdekken dat ze serieus worden genomen en leren zo dat zij hun recht op inspraak kunnen gebruiken.

Hoe de vier bouwstenen dragen bij aan het behalen van de gestelde doelen, staat in de paragraaf Verantwoording. Daar wordt ook de verbinding tussen theorie en bouwsteen beschreven.

Van groot belang voor het uitvoeren en toepassen van de bouwstenen, en daarmee voor het behalen van de sub- en hoofddoelen, is de rol van de begeleider. Daarom zijn er belangrijke voorwaarden gesteld behorend bij deze functie (zie Opleiding en competenties van de begeleider en Kwaliteitsbewaking).

FASE A

OPZET EN KICK-OFF

Vanuit Save the Children wordt er één begeleider aangesteld die verantwoordelijk is voor de coördinatie en uitvoering van de JDT. In de voorbereiding van het programma wordt gezocht naar draagvlak. Dit begint met de werving van een gemeente die de wens heeft om te komen tot een meer op behoeften van jongeren toegespitst beleid en bereid is om daarvoor de JDT uit te voeren. Vervolgens wordt een mbo-instelling benaderd. Het traject kan van start gaan zodra er overeenstemming is met de gemeente en de mbo-instelling over de voorwaarden voor de JDT en er draagvlak is voor effectieve jongerenparticipatie. De Kick-off kan dan worden georganiseerd. De ervaring leert dat de periode van werving en opzet gemiddeld drie tot zes maanden duurt. Er wordt een planning gemaakt met de mbo-instelling waar het programma kan worden aangeboden als onderdeel van het curriculum. Daarmee wordt deelname verplicht vanuit de opleiding van de jongeren. De JDT kan worden ingevoerd als onderdeel van een verplicht vak, als keuzevak met verplichte aanwezigheid of als 'los' project in het kader van burgerschapsvorming. Wanneer de keuze voor de JDT als vak of project en het rooster door de mbo-instelling gemaakt is, kunnen de leerlingen door die instelling worden geworven. De leerlingen worden geïnformeerd over het doel en over inhoud en planning van het programma. De JDT streeft er nadrukkelijk naar dat de leerlingen kunnen kiezen om mee te doen.

FASE B

BIJEENKOMSTEN 1 T/M 5 (ONDERZOEK DOEN)

In de eerste vijf van tien wekelijkse sessies van 2,5 uur verwerven jongeren door opdrachten en dialogen kennis over het beleidsvraagstuk en het proces van beleidsvorming. Daarnaast ontwikkelen zij onderzoeksvaardigheden in het Participatief Jongeren Onderzoek en doen zij gespreksvaardigheden op in de dialogoog met de beleidsmaker. De eerste vijf bijeenkomsten betreffen:

1. Kennismaking, verwachtingen en uitdagingen in het traject
2. Verdieping in het beleidsvraagstuk, inzicht, discussie, sociale kaart, ontmoeting beleidsmaker(s)
3. Dialogoog beleidsmaker - jongeren: inzicht in beleidsvorming, ervaring met vraagstuk

4. Jongerenonderzoek: interviews (voor doelgroep van beleidsvraagstuk) voorbereiden, oefenen en uitvoeren.
5. Veldbezoek organisatie verbonden met of actief op dit beleidsvraagstuk; inzicht in praktijk.

De beleidsmaker is aanwezig en doet actief mee tijdens bijeenkomst 2, 3, 7, 10 en de terugkoppelingsbijeenkomst. De beleidsmaker wordt geacht draagvlak onder collega's te creëren door hen uit te nodigen voor JDT-bijeenkomst 3 en/of 10.

FASE C

BIJENKOMSTEN 6 T/M 10 (ADVIES FORMULEREN)

In de tweede serie bijeenkomsten verwerven jongeren nog meer kennis over het beleidsvraagstuk en de beleidsvorming. Ook ontwikkelen zij hun advies- en presentatievaardigheden in de training van de begeleider en oefenen ze door met elkaar de dialoog aan te gaan. De activiteiten in de laatste vijf bijeenkomsten betreffen:

6. Verzamelde data uit interviews, dialogen en ervaring analyseren, een advies schrijven en pitchen voor elkaar.
7. Eerste versie van het advies wordt gepresenteerd aan elkaar en de beleidsmaker(s). Met feedback gaan de jongeren aan de slag om het advies te verdiepen. Een plan van aanpak wordt gemaakt hoe de jongeren hun advies in beeld willen brengen.
8. Plan van aanpak wordt uitgewerkt met behulp van foto's. Einddoel: een poster voor de presentatie op de slotbijeenkomst.
9. Voorbereiding slotbijeenkomst: tekst schrijven, kritische vragen bedenken, generale repetitie voor de presentatie.
10. De jongeren presenteren in de slotbijeenkomst hun advies aan de gemeente en gaan daarover in gesprek met de beleidsmaker(s) en bestuurder(s). Uitreiking certificaten. Evaluatie met de jongeren.

In elke bijeenkomst is er ruimte voor feedback, omdat de begeleider een open sfeer creëert waardoor jongeren weten dat hun mening belangrijk is en zij altijd de tijd kunnen nemen om hun reflectie of idee te delen. Daarnaast zijn er specifieke evaluaties ingepland aan het einde van verschillende bijeenkomsten (1, 3, 7 en 10). Jongeren en de betrokken beleidsambtenaar kunnen dan hun mening geven over die bijeenkomst. Deze momenten dragen bij aan de ontwikkeling van meningsvorming en reflectie.

FASE D

EVALUATIE EN TERUGKOPPELING

De uitvoeringsfase van het programma loopt direct over in de evaluatie. Na afloop van de slotbijeenkomst evalueert de begeleider het programma met de jongeren. Ook vindt het evaluatiegesprek over het verloop van het gehele traject met de gemeente en de mbo-instelling plaats. De begeleider ondersteunt de gemeente bij het in praktijk brengen van de aangedragen oplossingen. Binnen drie maanden na de slotbijeenkomst geeft de gemeente terugkoppeling aan de jongeren over hoe de adviezen zijn meegenomen in de beleidsvorming. Tot slot geeft de gemeente aan hoe zij jongeren in de toekomst willen blijven betrekken bij beleidsvorming.

2. Uitvoering

2.1 Materialen

- Het *Jongerendenktank (JDT) – Handboek (JDT)* voor professionals die (mogelijk) met de JDT aan de slag willen.
- Het *Jongerendenktank (JDT) – Draaiboek* bevat gedetailleerde beschrijvingen per fase, inclusief opzet, voorbereiding, uitvoering, evaluatie en terugkoppeling. Ook bevat het draaiboek briefing-instructies voor de beleidsmakers. Alle programma's staan in PowerPoint (geordend per bijeenkomst) en worden meegeleverd met het draaiboek. Dit draaiboek is beschikbaar en te bestellen bij de projectleider van de JDT.
- Het *Jongerendenktank (JDT) – Werkboek* voor de jongeren.

Alle materialen die direct gericht zijn op de primaire doelgroep, zijn aangepast aan het mbo-niveau. Het taalniveau is aangepast en om de bijeenkomsten voor jongeren aantrekkelijk te houden, worden *energizers* en verder uitsluitend actieve werkvormen gebruikt.

2.2 Locatie en type organisatie

De JDT kan samen met – en in – elke Nederlandse gemeente of een combinatie van gemeenten worden uitgevoerd, mits er voldaan wordt aan de Voorwaardenlijst.

De samenwerking met een mbo-instelling is noodzakelijk om de doelgroep te kunnen betrekken. Voor een succesvolle JDT maakt het geen verschil vanuit welke van de twee instellingen de aanvraag voor de JDT wordt gedaan, zolang beide partijen maar betrokken worden.

De begeleiding kan worden gefaciliteerd door Save the Children. Zij beschikt over ervaren trainers en begeleiders, maar met behulp van het draaiboek kan een externe trainer lokaal de bijeenkomst ook begeleiden. Zie daarvoor het geschetste profiel in de volgende paragraaf.

De bijeenkomsten vinden bij voorkeur in een ruimte van de opdrachtgever plaats, buiten de mbo-instelling. De locatie moet beschikken over een besloten ruimte met voldoende stoelen en tafels en snel internet. Voor de bijeenkomsten dient gebruik te kunnen worden gemaakt van een laptop, beamer en scherm. De locatie dient makkelijk bereikbaar te zijn, met beperkte reistijd voor alle betrokkenen. Voor de slotbijeenkomst, waarin de presentatie van de definitieve adviezen worden gegeven, wordt vaak een aansprekende ruimte van de lokale overheid besproken.

2.3 Opleiding en competenties van de begeleider

Uitvoering

De begeleider speelt een sleutelrol in de uitvoering van de JDT, daarom worden er bepaalde voorwaarden gesteld aan deze functie (zie competentielijst). Door de begeleider wordt de gemeentelijke beleidsmaker die werkzaam is op het betreffende beleidsterrein betrokken. Daarnaast wordt een mbo-docent en/of mentor gekoppeld aan de groep die de jongeren voorafgaand aan de JDT informeert en tijdens het project aanspreekpunt is voor de jongeren en de JDT-begeleider.

De taken van de JDT-begeleider bestaan uit:

- Algehele coördinatie, planning en uitvoering van alle fasen van het JDT-traject, inclusief de uitvoering en begeleiding van de tien bijeenkomsten.

- Contact leggen en onderhouden met de projectleider, betrokken jongeren, beleidsmakers, de mbo-instelling en externe partijen.
- Sturing en bewaking van zowel het groepsproces als het inhoudelijke proces:
 - Verbinding maken en houden tussen jongeren en beleidsmakers (pedagogische interactieve relatie)
 - Inspelen op en aansluiten bij de situatie en behoeften van alle betrokkenen
 - Jongeren ondersteunen en motiveren gedurende het proces
 - Jongeren trainen in belangrijke vaardigheden in het kader van onderzoek en dialoog
 - Beleidsmakers ondersteunen in het contact met de jongeren en het gehele participatieproces
 - Inhoudelijke voorbereiding en afstemming met alle betrokkenen
 - Aansturen en zo nodig bijsturen van de adviesformulering (op taal en op richting zodat het advies binnen het veld van het gekozen beleidsvraagstuk blijft).

Omdat de precieze aanpak per JDT-traject kan verschillen, is er ruimte voor maatwerk ingebouwd in het programma. De begeleider kan kiezen om een bepaalde werkvorm over te slaan of te veranderen, zolang dit in het belang is van het participatieproces.

De begeleider kan aan de slag met het JDT-draaiboek. De begeleiding kan worden gefaciliteerd door Save the Children; zij beschikt over ervaren trainers en begeleiders. Met behulp van het draaiboek kan ook een externe trainer lokaal de bijeenkomsten begeleiden. Zie daarvoor het onderstaande geschetste profiel.

Opleiding

- Bij voorkeur een relevante afgeronde opleiding op hbo- of universitair niveau (zoals Sociaal werk, Maatschappelijk werk, Sociologische wetenschappen, Pedagogische wetenschappen of een relevante lerarenopleiding)

Ervaring

- Interesse in en affiniteit met het werken met (mbo) jongeren
- Aantoonbare ervaring met jongerenparticipatie en het werken met (mbo) jongeren
- Aantoonbare ervaring met het begeleiden van groepsprocessen
- Het hebben en/of kunnen opbouwen van een relevant netwerk binnen gemeenten en andere belanghebbenden en het creëren van draagvlak voor jongerenparticipatie

Kennis over en/of inzicht in

- Het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind
- Het tot stand brengen van gemeentelijk beleid en sociale en professionele netwerken

Competenties en attitude

- Duidelijk communiceren: grenzen kunnen stellen, structuur kunnen bieden en consequent handelen
- Het creëren van een veilige, ontspannen en respectvolle sfeer
- Het stimuleren en motiveren van jongeren, beleidsmakers en andere professionals
- Openstaan voor zowel jongeren als beleidsmakers met diverse achtergronden, leefwerelden, persoonlijkheden en emoties
- De vertaalslag kunnen maken van de stem van jongeren naar gemeentelijk beleid
- Creatief, flexibel, *teamplayer*
- Zorgvuldige doelgerichte werkhouding
- Goede beheersing van de Nederlandse taal
- Het hanteren van de 'Child Safety Standards' van Save the Children

De JDT-begeleider beschikt over de genoemde competenties en vaardigheden en is bereid om zich hierin verder te ontwikkelen.

2.4 Kwaliteitsbewaking

In de JDT ligt de bewaking van de planning en van de kwaliteit van de participatie bij de begeleider. De kwaliteit van de begeleider is vertaald in opleidings- en functievereisten. De begeleider legt verantwoording af aan de supervisor / projectleider over de coördinatie en uitvoering van de JDT en houdt intervisiebijeenkomsten met (externe) collega begeleiders.

Jongeren vullen voorafgaand aan het traject, na de slotbijeenkomst en na afloop van het gehele traject een digitale vragenlijst in waarmee hun attitude, kennis en mening in kaart gebracht worden. Daarnaast zijn er specifieke evaluaties ingepland aan het einde van de bijeenkomsten 1, 3, 7 en 10 waarin jongeren en de betrokken beleidsambtenaar hun mening geven over die bijeenkomst. In de laatste fase van de JDT is er een evaluatiebijeenkomst met de betrokken ambtenaar en de contactpersoon van de mbo-instelling om gezamenlijk te reflecteren op het geheel. Daarin komen vorm en inhoud aan bod. De evaluatie bestaat uit een digitale enquête en verschillende werkvormen. De uitkomst hiervan wordt door de begeleider verwerkt in een verslag en gebruikt voor verbetering van het volgende traject.

Na elke bijeenkomst doet de begeleider puntsgewijs verslag in het logboek (bijlage in draaiboek) en reflecteert daarin op het proces. Jaarlijks verschijnt er een samenvatting van de logboeken ten behoeve van de ontwikkeling van de inhoud van de JDT. De begeleider mailt elk verslag samen met de conclusies die op basis van het logboek worden getrokken naar de betrokkenen. Zo houdt de begeleider overzicht en blijven zij geïnformeerd. Wat betreft inhoudelijke kwaliteitsbewaking ligt er een rol voor de betrokken ambtenaar met expertise op dit terrein en uiteraard bij de begeleider die, naast de bewaking van effectieve deelname van alle betrokkenen aan het proces, ook aanstuurt op maximaal inhoudelijk resultaat.

In de eerste helft van 2018 heeft een onafhankelijke partij een externe evaluatie van Speaking Minds uitgevoerd. Dit programma maakt gebruik van de JDT-aanpak en past deze toe op het gebied van armoede en schulden. Met de evaluatie is nagegaan in hoeverre de JDT wordt uitgevoerd zoals bedoeld en waar ruimte voor verbetering ligt. De uitkomsten zijn verwerkt in het laatste hoofdstuk.

2.5 Randvoorwaarden

Er is een aantal randvoorwaarden voor de uitvoering van de Jongeren denktank. Deze voorwaarden zijn opgenomen in de voorwaardenlijst voor gemeenten en het mbo, die in de opzetfase met beide partijen besproken en geaccordeerd wordt.

Gemeente

- Er is draagvlak voor betekenisvolle jongerenparticipatie.
- De gemeentelijke beleidsmaker is werkzaam op het beleidsterrein dat de jongeren gaan onderzoeken.
- De gemeente zal de conclusies en aanbevelingen verwerken in het beleid en de beleidsmaker koppelt tijdens een terugkoppelingsbijeenkomst aan de jongeren terug wat er met hun conclusies en aanbevelingen is gedaan en op welke manier die van toepassing zijn gebleken. De bijeenkomst vindt plaats binnen drie maanden na de slotbijeenkomst.
- De beleidsmaker is zich bewust van de inhoud van effectieve jongerenparticipatie.
- De beleidsmaker(s) bereidt een probleemstelling en vraagstelling voor die aan de jongeren wordt voorgelegd.
- De beleidsmaker is aanwezig en doet actief mee tijdens bijeenkomst 2, 3, 7, 10 en de terugkoppelingsbijeenkomst.
- De beleidsmaker gaat op basis van gelijkwaardigheid in gesprek met jongeren en werkt met hen

samen.

- De gemeente brengt de adviezen onder de aandacht bij collega's en/of bezoekers van de gemeente.

De mbo-instelling

- Er is een mbo-docent en/of mentor gekoppeld aan de groep die de jongeren voorafgaand aan de JDT informeert en tijdens het project aanspreekpunt is voor de jongeren en de JDT-begeleider.
- De planning wordt in overleg met de gemeente en school gemaakt en bijgehouden met hierin opgenomen: tijd, dag en startdatum. Er wordt rekening gehouden met vrije dagen, vakanties en roosterwijzigingen. Er wordt per bijeenkomst minimaal 2,5 uur plus reistijd vrijgemaakt in het rooster van de jongeren voor deelname aan de JDT en tijd voor voorbereiden en uitvoeren van opdrachten buiten de bijeenkomsten om. Er wordt een evaluatiemoment ingepland waarbij alle partijen (beleidsmaker, mbo, JDT-begeleider) aanwezig zijn.
- Er wordt een veldbezoek georganiseerd door de begeleider van de JDT in overleg met jongeren en beleidsmaker(s).
- Er worden afspraken gemaakt met de mbo-instelling over afwezigheid, afmeldingsplicht en de gang van zaken bij ziekte van de JDT-begeleider.
- Er is bereidheid om de conclusies en aanbevelingen op te volgen.
- Te allen tijde gelden de 'Child Safety Standards' van Save the Children.

2.6 Implementatie

De projectleider en de communicatieadviseur zullen de JDT-documentatie (onder andere folders en website) opstellen en verspreiden onder gemeenten. Vervolgens worden gemeenten telefonisch benaderd. Daarnaast worden relevante congressen bezocht met als doel deelnemers over de JDT te informeren.

Beleidsmedewerkers op het betreffende beleidsterrein worden benaderd. Daarnaast, om lokaal draagvlak te creëren, wordt de informatie ook gericht aan de lokale politici en bestuurders, (in het bijzonder wethouders van het betreffende beleidsterrein) en zal de wethouder of diens adviseur worden benaderd om te garanderen dat deze de adviezen van de JDT in ontvangst zal nemen. Bij elk kennismakings-of oriënterend gesprek met een wethouder of medewerker van een gemeente zal de toegevoegde waarde van de JDT voor juist die gemeente worden geschetst. De visie op – en het vertrekpunt voor – jongerenparticipatie verschilt immers per gemeente. Extra waardevol kan het zijn wanneer de gemeente weet dat een lokale mbo-instelling reeds geïnteresseerd is in deelname. Mbo-instellingen zullen daarom vlak na de gemeenten telefonisch worden benaderd. De bekendheid en potentiële betrokkenheid van een lokale mbo-instelling zal de draagkracht voor het lokale traject vergroten.

Geïnteresseerden van gemeenten worden in een oriënterend gesprek *face to face* verder geïnformeerd en de verwachtingen en wensen ten aanzien van lokale jeugdparticipatie worden besproken. Verder worden alvast enkele voorwaarden voor een effectief JDT-traject doorgenomen.

Om een indruk te geven, kunnen geïnteresseerden eventueel worden uitgenodigd bij slotbijeenkomsten van andere JDT-trajecten. Nadat de gemeente bekend is, wordt de mbo-instelling betrokken. Samen met het mbo worden de jongeren geworven.

Go of No go

Afhankelijk van de wensen, verwachtingen en de mogelijkheid om aan de voorwaarden te voldoen, zal de gemeente voor de JDT kiezen. De projectleider houdt intensief contact tot aan de beslisfase en erna zal de begeleider bij een 'Go' het contact lokaal verder overnemen en uitbouwen.

Een belangrijke factor van invloed op de snelheid van de implementatie is het lokale politieke klimaat: past jongerenparticipatie in de visie van het huidige college? Daar is echter geen invloed op, maar wel op hoe de

ambtenaar het interne verzoek indient om te kiezen voor de JDT. Daar biedt de begeleider desgevraagd ondersteuning bij. Handig om rekening mee te houden in de planning is dat het traject niet in tijden van gemeentelijke verkiezingen valt. De gemeentelijke context dient ondersteunend te zijn.

Landelijke ondersteuning is aanwezig door middel van:

- Beschikbaar contactpersoon
- Training beschikbaar door ervaren begeleiders voor procesbegeleiders in praktijk
- Experts in te huren voor ondersteuning op maat.

2.7 Kosten

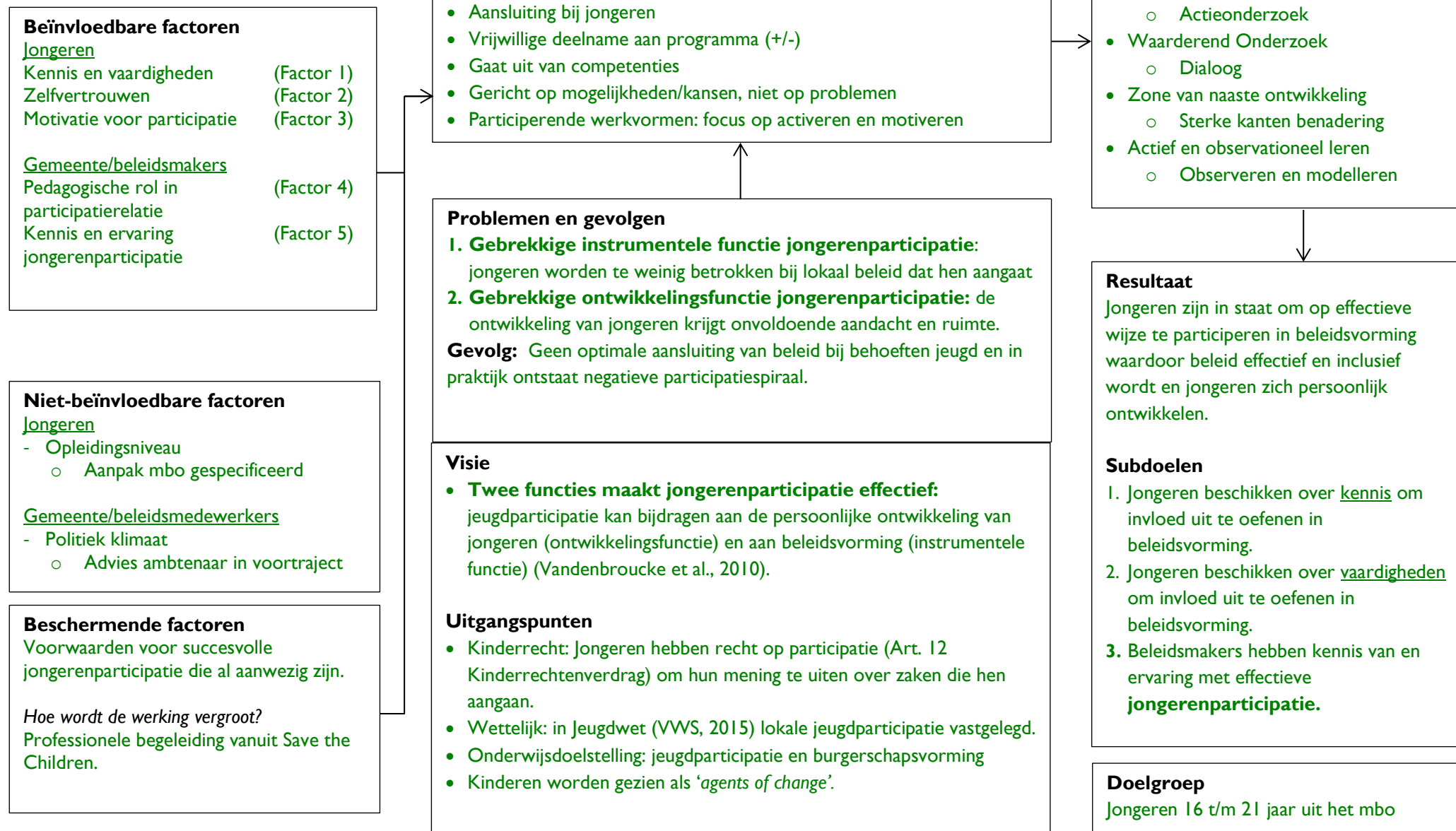
De kosten voor een JDT worden in nader overleg vastgesteld, afhankelijk van wie de JDT-begeleiding op zich neemt. De kosten van een JDT voor de aanvrager (een gemeente) waarbij de voorbereiding, begeleiding en uitvoering door Save the Children wordt verzorgd, bedragen **€ 16.000** exclusief btw en reiskosten.

De kosten van de adviseur gemeentelijk beleid kunnen in mindering gebracht worden wanneer een gemeente zelf een medewerker beschikbaar heeft om de uitkomsten van de JDT te implementeren in het gemeentelijk beleid.

KOSTENPOST	SPECIFICATIE	TAKEN	TOTAAL BUDGET
Personeel	Begeleider (160 uur à € 75)	Werving en uitvoering traject, ondersteuning bij implementatie, en kwaliteitszorg	€ 12.000
Personeel	Projectbeheer en financieel beheer (15 uur à € 96)	Coördinatie; (financiële) rapportage	€ 1.500
Personeel	Communicatiemedewerker (20 uur à € 75)	Beheer online platform en digitale middelen	€ 1.500
Materiaal	Lesmaterialen, waaronder foto's, drukwerk		€ 1.000
Additioneel	Reiskosten		
Totaal			€ 16.000

N.B.: de maximale kosten voor gebruik van de JDT voor een gemeente bedragen € 16.000, indien Save the Children de JDT verzorgt. De gemeente kan de kosten beperken, door bepaalde taken zelf uit te voeren.

Elementen JDT in samenhang

3. Onderbouwing

3.1 Problemen

Het begrip participatie kan breed worden opgevat. Bij de JDT gaat het om de beleidsparticipatie, dat wil zeggen het participeren van jongeren in de vorming, ontwikkeling, uitvoering en/of evaluatie van lokaal beleid.

Jeugdparticipatie kan bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling van jongeren (ontwikkelingsfunctie) en aan beleidsvorming (instrumentele functie) (Vandenbroucke et al., 2010). Het probleem is dat deze functies in de praktijk onvoldoende worden vervuld, terwijl de combinatie van deze twee functies jeugdparticipatie juist effectief maakt. De aansluiting bij actuele behoeften en belangen van jeugd maakt het lokale jeugdbeleid effectief en inclusief. Immers, “beslissingen die zijn gebaseerd op het eigen perspectief van jongeren blijken relevanter, effectiever en duurzamer” (Lansdown, 2011, p.5). Hieronder worden beide functies uitgewerkt.

1. Gebrekkige instrumentele functie jongerenparticipatie; jongeren participeren te weinig bij beleid dat hen aangaat.

Uit grootschalige kwantitatieve onderzoeken blijkt dat jongeren minder politiek betrokken zijn dan volwassenen en dus minder participeren (Henn, Weinstein & Forrest, 2005; Henn, Weinstein & Wring, 2002; Teney & Hanquinet, 2012). Er zijn ruim 480.000 mbo-studenten in Nederland (CBS, 2018). Jongeren binnen het mbo participeren minder politiek dan jongeren met een hoger opleidingsniveau (CBS, 2013).

Naast de grootschalige kwantitatieve onderzoeken zijn er ook verschillende kwalitatieve onderzoeken die uitwijzen dat jongeren wel degelijk gemotiveerd zijn om zich in te zetten voor medeburgers en de samenleving en geïnteresseerd zijn in politieke onderwerpen (O’Toole, Lister, Marsh, Jones & McDonagh, 2003; Teney & Hanquinet, 2012).

De Kinderombudsman geeft aan dat jeugdparticipatie in jeugdbeleid in Nederland nog te weinig voorkomt. Zij doet in haar brief een oproep aan gemeenten (2018) om kinderen en jongeren te betrekken bij hun beleid: “Gemeenten hebben de afgelopen jaren steeds meer taken en verantwoordelijkheden gekregen in het jeugddomein. Of het nu gaat om jeugdhulp, armoedebestrijding, passend onderwijs of de aanpak van kindermishandeling. Zij spelen een cruciale rol in het leven van de kinderen en jongeren.”.

Zodra jongeren wel mogen meepraten, krijgen zij vaak te weinig informatie over het onderwerp en de instantie waarover het gaat (Cornelissen, 2000). Er is weinig bekend over het feit dat de actief participerende jongeren een kleine, homogene groep vormen en hoe dit te voorkomen is. Vooral de kwetsbare jongeren, zoals jongeren zonder startkwalificatie, worden niet betrokken bij de vorming van beleid (Checkoway, 2010; bijeenkomst met Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) in vanEngelen (2016); Vermeulen & Teller, 2010).

2. Gebrekkige ontwikkelingsfunctie jongerenparticipatie; de ontwikkeling van jongeren krijgt onvoldoende aandacht en ruimte.

Er zijn meerdere onderzoeken die op deze gebrekkige ontwikkelingsfunctie wijzen, zoals Gilsing (2005), Timmerman (2008) en Vandenbroucke et al. (2010). Jongerenparticipatie wordt vaak alleen als middel ingezet om beleid te beïnvloeden. Daardoor valt de ontwikkelingsfunctie van participatie weg, terwijl deze noodzakelijk is om überhaupt effectief te kunnen beïnvloeden. Daarvoor is immers kennis van het lokale democratisch proces nodig en daarnaast vaardigheden die met beïnvloeding te maken hebben, zoals meningsvorming.

Timmerman (2008) bespreekt de pedagogische verantwoordelijkheid van de overheid en hoe “er gebrek lijkt te zijn aan de pedagogische interactieve relatie en de beperkte mogelijkheid tot individuele ontwikkeling die er is in jeugdparticipatie”. Timmerman verklaart dit door “het feit dat de jeugdparticipatie vooral wordt gezien als politiek middel, waaruit het pedagogische element verdwenen is.” (Timmerman, 2008, p. 575).

Gevolgen

Het beleid sluit niet optimaal aan op de behoeften van jongeren

In het lokale jeugdbeleid nemen professionals nog vaak beslissingen zonder jongeren zelf te raadplegen en beslissen daarmee over hun leefomgeving. Uit onderzoek naar gemeentelijk armoedebeleid (Kinderombudsman, 2013) blijkt bijvoorbeeld dat in het beleid van tientallen gemeenten de voorzieningen voor jeugd in armoede niet alleen onbereikbaar zijn, maar ook ontoereikend. Bovendien worden zij niet onderzocht of geëvalueerd, laat staan samen met jongeren ontwikkeld. “Volwassenen hebben niet altijd voldoende inzicht in het leven van kinderen om in staat te zijn geïnformeerde en effectieve besluiten te nemen met betrekking tot wetgeving, beleid en programma’s gericht op jeugd.” (Lansdown, 2011, p.5).

In de praktijk ontstaat een negatieve participatiespiraal

Save the Children en diverse onderzoekers zien de gevolgen van de huidige problemen in de praktijk; er ontstaat een ‘negatieve participatiespiraal’: de participatie van jongeren blijft vaak beperkt tot een proces waarbij jongeren uitgenodigd worden om hun mening te geven, omdat ze daar nu eenmaal recht op hebben. Er is dan weinig tot geen aandacht voor de persoonlijke ontwikkeling en de behoeften van de jongeren (Gilsing, 2005; Timmerman, 2008; Vandenbroucke et al. 2010). Hierdoor voldoen gemeenten aan de participatieplicht, maar zullen jongeren zich niet serieus genomen voelen. Dit kan resulteren in minder vertrouwen in de gemeente en nog minder betrokkenheid.

3.2 Oorzaken

Vijf beïnvloedbare factoren (in groen) en twee niet-beïnvloedbare factoren liggen ten grondslag aan het probleem:

1. Jongeren hebben onvoldoende kennis en vaardigheden
2. Jongeren hebben onvoldoende zelfvertrouwen
3. Jongeren hebben weinig motivatie voor participatie
4. Gebrekkige pedagogische rol van de overheid in participatierelatie
5. Gemeenten hebben tekort aan kennis van en ervaring met jongerenparticipatie

Niet-beïnvloedbare factoren zijn: het opleidingsniveau van de jongeren en het lokale politieke klimaat.

Hieronder worden de vijf factoren kort beschreven (zie ook de JDT-elementen in schema).

Op de huidige mogelijkheden tot participatie in besluitvorming komen veelal gemotiveerde en hoogopgeleide jongeren af (De Winter 2004; Kâhya & Sheikhi, 2009; Steketee, Mak, Van der Graaf & Huygen, 2005). De groep die het minst vaak doet aan politieke participatie bestaat voornamelijk uit vmbo-/mbo-leerlingen en leerlingen met een migratieachtergrond (Steketee et al., 2005). Het ontbreekt hen vaak aan de benodigde kennis, vaardigheden en zelfvertrouwen om in beleid te participeren (Factor 1 en 2).

Jongeren uit lagere sociale milieus hebben weinig vertrouwen in de overheid en politici en niet het idee dat zij invloed kunnen uitoefenen op besluiten die hen aangaan, wat leidt tot een gebrekkige motivatie om in beleidsvorming te participeren (Factor 3) (Henn et al., 2005; CBS, 2013). Jongeren voelen zich vaak onvoldoende aangesproken tot formele en traditionele vormen van participatie (Boss, 2014). Het proces van besluitvorming is traag en gebonden aan de interne politiek. Het lokale politieke klimaat vormt een tweede niet te beïnvloeden factor in de JDT. (De begeleider zal de betreffende ambtenaar desgewenst van gepast advies voorzien in het voortraject en bij de interne aanvraag van de JDT.)

Jongerenparticipatie valt onder verschillende wetten en beleid en het ontbreekt gemeenten vaak aan een gedeelde visie op jeugdparticipatie en op wat men ermee wil bereiken (Mak, Gilsing & Wróblewska, 2016). Dit gebrek maakt het lastig voor de overheid om haar pedagogische verantwoordelijkheid in jeugdparticipatie de juiste invulling te geven (Factor 4). De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) (Hermanns & Van Montfoort, 2007) onderschrijft dit: “Het is onomstreden dat de overheid een pedagogische verantwoordelijkheid heeft. De overheid doet veel met het oog op jeugd en opvoeding, maar dat geheel is wel sterk fragmentarisch. Daardoor komt het voor dat het belang en recht van kinderen en jeugdigen (..) pas aan de orde komt als de belangrijke beslissingen al genomen zijn.”

Gemeenten hebben voor aansluiting met jongeren ondersteuning nodig. Beleidsmakers geven zelf aan het lastig te vinden om jongerenparticipatie succesvol vorm te geven (Mak et al., 2016). Dat beleidsmakers jongeren niet geïnteresseerd en gemotiveerd genoeg krijgen, kan ook komen door een tekort aan pedagogische vaardigheden van beleidsmakers (Vandenbroucke et al., 2010) en/of aan het verschil tussen de jeugd- en beleidscultuur (Vandenbroucke et al., 2010) (Factor 5).

Aan te pakken factoren

De JDT grijpt vijf beïnvloedbare factoren aan om verandering te bewerkstelligen (zie Schema elementen JDT). Hieronder staan de factoren op rij met direct eronder de (sub)doelen die deze aanpakken.

Factor 1: Jongeren hebben onvoldoende kennis en vaardigheden

Jongeren verwerven kennis met betrekking tot het beleidsvraagstuk, beleidsvorming en -beïnvloeding en het recht op inspraak (subdoel 1.1 t/m 1.3). Jongeren leren vaardigheden op het gebied van meningsvorming, gespreksvoering, onderzoek en presentatie en brengen deze in de praktijk (subdoel 2.1 t/m 2.4).

Factor 2 en 3: Jongeren hebben onvoldoende zelfvertrouwen en gebrekkige motivatie voor participatie

Door de kennisverwerving en het aanleren van vaardigheden in een positief pedagogisch klimaat (subdoel 1 en 2) wordt het zelfvertrouwen van jongeren dat zij een zinvolle bijdrage kunnen leveren versterkt. Met deze positieve leerervaringen en de ervaring van de dialoog (subdoel 2.2, 2.4 en 3.4) groeit de motivatie voor participatie.

Factor 4 en 5: Gebrekkige pedagogische rol en gemeenten met onvoldoende kennis en ervaring

Met de JDT-aanpak wordt effectieve jeugdparticipatie aan de gemeente aangeboden. Beleidsmakers verwerven kennis met betrekking tot de voorwaarden en functies voor effectieve jongerenparticipatie en krijgen inzicht in de benodigde vertaalslag en attitude (subdoel 3.1 t/m 3.3). Bovendien gaan beleidsmakers in dialoog (subdoel 2.2 en 2.4) en ervaren zij dat jongeren een zinnige inbreng hebben. Zo leren zij de benodigde attitude en doen ervaring op met effectieve jongerenparticipatie (subdoel 3.3 en 3.4). Jongeren ervaren dat zij over beleidsonderwerpen het gesprek aan kunnen gaan en dat er iets met hun ideeën wordt gedaan. Er wordt gewerkt aan het zelfvertrouwen van de jongeren en het vertrouwen in de overheid. Deze kruisbestuiving versterkt de motivatie voor participatie bij alle betrokkenen.

Met welke bouwstenen deze factoren worden aangepakt en de subdoelen van de JDT worden bereikt, staat in de volgende paragraaf.

3.3 Verantwoording

Hieronder staat de verantwoording per **bouwsteen** uit de aanpak beschreven, gekoppeld aan de te behalen **subdoelen (genummerd)**.

Bouwsteen 1: sterke kantenbenadering

De sterke kantenbenadering betekent dat de begeleider de jongeren benadert met als doel: talent ontwikkelen, kwaliteit versterken en sterke kanten optimaliseren (Hiemstra, 2013). De sterke kantenbenadering wordt gericht toegepast in alle JDT-bijeenkomsten, zowel richting jongeren als richting beleidsmakers (**subdoel 1.1 tot en met 1.4 en 3.4**). Met deze benadering wordt het gevoel van ervaren competentie, autonomie en verbondenheid gestimuleerd. Dit versterkt de motivatie van de betrokken jongeren (Ryan & Deci, 2000).

In de eerste bijeenkomsten worden de kwaliteiten van de jongeren zichtbaar gemaakt en in alle bijeenkomsten wordt gewerkt met positieve feedback. Zo wordt een veilige setting gecreëerd voor het oefenen van nieuwe vaardigheden. In die sfeer durven jongeren hun bestaande competenties uit te bouwen (**subdoel 2.1 tot en met 2.4**). Samen met de begeleider wordt ieders 'zone van naaste ontwikkeling' op een positieve manier ontdekt en benaderd, in lijn met Vygotsky (1987).

In de JDT leren jongeren een eigen mening te ontwikkelen en stelling te nemen ten aanzien van het vraagstuk. Door de gezamenlijke voorbereiding van de (onderzoeks)opdrachten wordt voorkomen dat jongeren in hun 'gevaarzone' (voorbij de zone van naaste ontwikkeling) terecht komen, zodra ze zelfstandig de onderzoekspraktijk in gaan. In de bijeenkomsten worden jongeren met oefeningen en spellen voorbereid om een eigen mening te ontwikkelen en stelling te nemen ten aanzien van het vraagstuk, met beleidsmakers in gesprek te gaan (**subdoel 3.3 en 3.4**), leeftijdsgenoten te interviewen, met betrokkenen van maatschappelijke instanties in gesprek te gaan en te presenteren voor de wethouder. Door deze activiteiten (**subdoel 2.1 tot en met 2.4**) wordt hun groeizone actief verlegd.

Bouwsteen 2: actief van elkaar leren in bijeenkomsten en in (team)opdrachten

De JDT gaat in lijn met Bandura (1977) uit van observationeel leren; leren door te kijken naar hoe anderen iets doen en te zien welke gevolgen die andere persoon daarvan ondervindt. In de JDT is actief leren geïntegreerd in de vormen informeren, observeren en modelleren. De JDT-bijeenkomsten worden geleid door de JDT-begeleider die onder andere het lokale beleidsvormingsproces (subdoel 1.2) uitlegt (informeren).

De begeleider maakt gebruik van briefings voor beleidsmakers en training voor jongeren over het democratisch proces en de verschillende rollen daarin (subdoel 1.2 en 3.1 t/m 3.4). Om jongerenparticipatie succesvol te maken, is het immers belangrijk dat jongeren weten hoe en waar ze staan in relatie tot besluitvormingsstructuren (De Winter, 2004). Daarnaast demonstreert de JDT-begeleider vaardigheden zoals meningsvorming (subdoel 2.1) en geeft voorbeelden of laat deze geven (observeren en modelleren). De begeleider kan het leereffect verder versterken, omdat bij de zone van naaste ontwikkeling wordt aangesloten.

Jongeren oefenen nieuwe vaardigheden in de JDTbijeenkomsten door middel van spellen, oefeningen en opdrachten (solo of in teams), bijvoorbeeld het presenteren van een mening (2.1) of advies voor de groep (subdoel 2.4). Daarmee doen ze kennis en ervaring op en zien zij dat hun rol betekenis heeft. De jongeren ontvangen feedback van de begeleider en van elkaar. Deze actieve leeromgeving heeft invloed op de persoonlijke ontwikkeling van jongeren door het vergroten van het zelfvertrouwen, het verantwoordelijkheidsgevoel en sociale vaardigheden (Checkoway, 2011; Stein, 2014; Van der Gaag, Gilsing & Mak, 2013).

Bouwsteen 3: Participatief Jongeren Onderzoek (PJO; actie onderzoek)

De JDT zet met het PJO in op 'leren door te doen' (Dewey in Berding, 1999). Jongeren zetten actieonderzoek op en voeren het uit, waarbij ze kennis en ervaringen ophalen bij de doelgroep en experts (veldbezoek) met betrekking tot het beleidsvraagstuk (subdoel 1.1). Daarnaast ontwikkelen jongeren met PJO nieuwe vaardigheden op het gebied van meningsvorming (subdoel 2.1) en onderzoek (subdoel 2.3) (Hazekamp, 2003; Jurrius, 2012).

Jongeren maken in de JDT met het PJO de verbinding tussen wat zij in theorie leren en wat er in de maatschappij gebeurt, in lijn met Dewey (Allazam, 2015). Zij interviewen (onder andere ervaringsdeskundige) leeftijdsgenoten en experts en betrekken die kennis in hun advies. Juist deze koppeling met de praktijk sluit bij de doelgroep aan, omdat jongeren geïnteresseerd zijn om zelf nieuwe dingen te ontdekken.

Bouwsteen 4: Dialoog (Waarderend Onderzoek)

De JDT maakt gebruik van dialoog tussen alle betrokkenen om – in lijn met Freire (1970/2003) – bij alle deelnemers kritisch bewustzijn te stimuleren. Aan deze tafels leren jongeren en beleidsmakers (2.2) onder begeleiding en volgens een stappenplan een gelijkwaardige dialoog met elkaar aangaan.

Alle betrokkenen leren de huidige situatie van het beleidsvraagstuk beter begrijpen (subdoel 1.1) en bespreken mogelijke veranderingen. Jongeren oefenen met zelfexpressie en doen gespreksvaardigheden op (subdoel 2.2). Daarnaast leren zij hoe beleidsmakers werken en denken en zien zij dat hun omgeving niet alleen bepaald wordt door hun eigen gedrag, maar ook door bredere, sociale invloeden zoals de lokale politiek (subdoel 1.2).

Tegelijkertijd leren en ervaren de beleidsmakers door middel van coaching en briefings vooraf en achteraf welke attitude nodig is (subdoel 3.3) om de jongeren extra gemotiveerd en betrokken te

houden. Ook ervaren de beleidsmakers hoe zij jongeren ruimte kunnen geven en jongeren effectief kunnen laten participeren in gemeentelijk beleid (subdoel 3.4).

In de dialogen wordt een actieve verbinding gelegd tussen de betrokkenen. Het mes snijdt aan twee kanten: jongeren vinden de motivatie, omdat ze zien dat hun participatie invloed heeft en tegelijkertijd raken beleidsmakers geïnspireerd omdat hun beleid beter aansluit bij jongeren (subdoel 3.4). Jongeren ontdekken dat zij serieus genomen worden en ervaren waardering voor hun inspraak. Dit draagt bij aan het zelfvertrouwen en het besef van invloed op hun lokale omgeving. Zo leren zij dat zij hun recht op inspraak kunnen gebruiken (subdoel 1.3).

Rol JDT-begeleider

Professionele begeleiding is een cruciaal middel om de bouwstenen gezamenlijk (subdoel 3.4) toe te kunnen passen in de JDT. Die kwaliteit is vertaald in opleidings- en functievereisten en wordt bewaakt door middel van super- en intervisie (zie paragraaf Competenties en kwaliteitsbewaking). Een belangrijke taak van de JDT-begeleider is om de pedagogische interactieve relatie (Timmerman, 2008) tussen jongeren (subdoel 1 en 2) en beleidsmakers (subdoel 3) weer terug in de praktijk (subdoel 2.2 en 2.4) van jongerenparticipatie te brengen. De JDT-begeleider faciliteert deze pedagogische interactieve relatie en bewaakt de kwaliteit ervan door vooraf de voorwaarden veilig te stellen (subdoel 3.1) en via coaching en briefings de vertaling en brug naar de leefwereld van de jongeren te maken (subdoel 3.2 en 3.3).

4. Onderzoek

4.1 Onderzoek naar de uitvoering

Er zijn drie onderzoeken uitgevoerd naar de Jongerenendektank. De eerste twee beschreven onderzoeken zijn gericht op het programma Speaking Minds waarin de JDT uitgevoerd is. Het derde onderzoek is gericht op de JDT, maar ook daarin zijn participanten betrokken vanuit Speaking Minds.

a. C. Aufderheijde & A. van der Heide (2017). Interne Procesevaluatie Speaking Minds.

- b.** Twee stagiaires hebben een interne procesevaluatie uitgevoerd. Dit is gedaan door gebruik te maken van verschillende kwalitatieve onderzoeksmethoden: enquêtes, observaties en diepte-interviews. In totaal zijn 34 jongeren, drie projectmedewerkers en twee beleidsmedewerkers van drie trajecten van Speaking Minds waarin de JDT uitgevoerd werd (twee in Rotterdam en een in Utrecht) in het onderzoek betrokken. De hoofdvraag in dit onderzoek was: 'In hoeverre wordt Speaking Minds uitgevoerd en ervaren volgens de vooraf gestelde doelen?'

- c.** De belangrijkste uitkomsten van het onderzoek zijn de volgende.

Uit de observaties bleek dat niet alle bijeenkomsten werden uitgevoerd volgens de planning in het draaiboek. Aanbevolen is om de opzet van het draaiboek flexibeler te maken en specifieke doelen te formuleren per bijeenkomst, zo kan de begeleider de bijeenkomst aanpassen aan de specifieke doelgroep en worden toch de doelen behaald. Daarbij wordt aanbevolen om de bijeenkomsten in het draaiboek meer systematisch te beschrijven.

De fotografieworkshop wordt wisselend ervaren door de jongeren. Aangeraden wordt om opnieuw na te denken over de rol van fotografie in het programma.

Uit het onderzoek komt ook naar voren dat de meetinstrumenten die gebruikt worden om de ontwikkeling van de jongeren te meten, herzien moeten worden. De vragenlijsten moeten afgestemd worden op de doelen die het programma stelt. Daarnaast is gebleken dat jongeren kennis hebben opgedaan over het onderwerp en hun mening hebben kunnen vormen. Op het gebied van zelfkennis en samenwerking hebben ze minder voortgang kunnen boeken. Zij hebben na afloop van het traject het gevoel dat zij meer gehoord worden, serieus genomen worden en meer betrokken zijn bij de maatschappij.

Beleidsmakers hebben het traject als positief ervaren; het heeft ze met jongeren in contact gebracht op een manier die eerder niet mogelijk was. De actieve rol van jongeren en de begeleiding daarvan door de begeleiders is als positief ervaren. Ze geven aan dat de reikwijdte van het project en de verwachtingen van de beleidsmedewerkers beter gemanaged kunnen worden.

Het feit dat ieder input levert op basis van eigen ervaring, wordt zeer gewaardeerd door zowel jongeren als beleidsmedewerkers.

In het onderzoek kwamen twee succesfactoren naar voren: een goede planning met duidelijke afbakening van taken tussen de verschillende partijen (wat wordt verwacht van de beleidsmakers; wat doet de begeleider precies) en het goed managen van de verwachtingen van zowel beleidsmakers als jongeren.

a. A. Witkamp (2018). Evaluatief onderzoek naar de uitvoering en waardering van Speaking Minds.

- b.** Een externe evaluator heeft het programma Speaking Minds geëvalueerd. Dit is gedaan door het bestuderen van schriftelijke bronnen van het project, interviews met de uitvoerders van het

programma, acht telefonische interviews met gemeenteambtenaren en drie case studies. Elke case studie bestond uit een interview met de betrokken gemeenteambtenaar, de betrokkene vanuit het ROC en een groeps gesprek met deelnemende jongeren. Drie hoofdvragen stonden centraal in het onderzoek: 1) In hoeverre zijn de beoogde resultaten behaald?, 2) Hoe zijn de resultaten tot stand gekomen? Wat waren hierbij succesfactoren en knelpunten? en 3) Hoe kan Speaking Minds, bij eventuele voortzetting, worden versterkt?

- c. De belangrijkste uitkomsten van het onderzoek zijn de volgende.

Alle operationele doelstellingen van het programma worden behaald. Ook van de inhoudelijke doelstellingen lijkt het plausibel dat deze behaald zijn. Wat het versterken van het gemeentelijke beleid betreft: de meeste gemeenten geven aan dat ze de adviezen kunnen gebruiken om de dienstverlening te verbeteren. Daarbij kan de medewerker ervan leren, zodat hij/zij in de toekomst beter beleid maakt met een duidelijk beeld van de doelgroep voor ogen. Wat de leerervaring voor jongeren betreft: jongeren geven aan dat ze inhoudelijk veel leren over armoede, en ook dat ze veel leren over de gemeente en haar dienstverlening. De jongeren benoemen ook succeservaringen. Ook docenten zeggen dat Speaking Minds een waardevolle ervaring is voor de deelnemende jongeren. De doelstelling om jongerenparticipatie 'duurzaam' te integreren in de gemeente is nog niet volledig behaald. Het online platform wordt nauwelijks gebruikt, maar in verschillende gemeenten vinden vormen van verduurzaming plaats. Het ambassadeursnetwerk kan ook gezien worden als een vorm van verduurzaming.

Er zijn drie verschillende succesfactoren geconstateerd; 1) De trainers, 2) De methodiek, 3) Dat het een afgebakend traject is. De trainer is een succesfactor omdat deze deskundig, enthousiast en onafhankelijk is. De methodiek is een succesfactor omdat alle partijen er goed mee uit de voeten kunnen. Dat het een afgebakend traject is, is een succesfactor omdat hierdoor jongeren worden bereikt die normaal niet betrokken zijn bij gemeentelijke beleidsprocessen.

Een verbeterpunt voor de JDT is de informatievoorziening aan de jongeren voorafgaand aan het programma. De jongeren weten vaak niet waar ze aan beginnen, dit kan voor terughoudendheid zorgen. Dit is een van de weinige punten waarop de ervaring door jongeren nog beter gemaakt kan worden.

- a. **C.M. Kos (2018). Evaluation study of the Jongeren denktank program into the potential effectiveness, implementation and perceived outcomes. (Masterthesis) Utrecht University**
- b. Een stagiaire heeft een onderzoek uitgevoerd waarin de theoretische onderbouwing, implementatie en ervaren uitkomsten van de JDT geëvalueerd zijn. Hiervoor is een documentenanalyse uitgevoerd op het handboek, draaiboek en enquêtes van het programma. Daarnaast zijn er zeven jongeren en drie beleidsmakers geïnterviewd die meegedaan hebben aan de JDT. Ook zijn de twee programmamakers geïnterviewd. In het onderzoek stonden drie hoofdvragen centraal: 1) Wat is de effectiviteitspotentie van de theoretische onderbouwing van de JDT?, 2) Hoe wordt het implementatieproces van de JDT gewaardeerd door jongeren, beleidsmakers en de programmamakers en 3) Wat zijn de ervaren uitkomsten van de JDT volgens de jongeren en beleidsmakers?
- c. De belangrijkste uitkomst van dit onderzoek (geconcludeerd op basis van een inmiddels verouderd JDT-document) is dat de documenten nog een aantal inconsistenties en gebreken bevatten met betrekking tot de algemeen methodische voorwaarden voor effectiviteit. Aanbevolen wordt de documenten aan te passen om zo de effectiviteitspotentie te vergroten. De meerderheid van de beleidsmakers en jongeren was tevreden over de implementatie van het programma. Zij gaven aan dat hun verwachtingen gerealiseerd zijn. Het programma blijkt door

de trainer aangepast te worden aan de specifieke groep jongeren en gemeente, wat erg gewaardeerd wordt. Bovendien blijkt de rol van de trainer van groot belang voor de implementatie van het programma, omdat de trainer de verschillende partijen bij het programma betreft en zorgt voor de verbinding tussen jongeren en beleidsmakers. De visie van de beleidsmakers op jongerenparticipatie blijkt van belang voor de aanpak in de verduurzaming van het programma. Het programma wordt regelmatig geëvalueerd om andere belangrijke factoren die de implementatie kunnen beïnvloeden te identificeren.

4.2 Onderzoek naar de ervaren effecten

- a. **C.M. Kos (2018). Evaluation study of the Jongerendenktank program into the potential effectiveness, implementation and perceived outcomes. (Masterthesis) Utrecht University**
- b. Een stagiaire heeft een onderzoek uitgevoerd waarin de theoretische onderbouwing, implementatie en ervaren uitkomsten van de JDT geëvalueerd zijn. Hiervoor is een documentenanalyse uitgevoerd op het handboek, draaiboek en enquêtes van het programma. Daarnaast zijn er zeven jongeren en drie beleidsmakers geïnterviewd die meegedaan hebben aan de JDT. Ook zijn de twee programmamakers geïnterviewd. In het onderzoek stonden drie hoofdvragen centraal: 1) Wat is de effectiviteitspotentie van de theoretische onderbouwing van de JDT?, 2) Hoe wordt het implementatieproces van de JDT gewaardeerd door jongeren, beleidsmakers en de programmamakers, 3) Wat zijn de ervaren uitkomsten van de JDT volgens de jongeren en beleidsmakers?
- c. De belangrijkste ervaren uitkomsten van dit onderzoek: jongeren leren veel van het beleidsonderwerp en over invloed uitoefenen, ook verandert hun beeld van de gemeente en een deel van hen gaf aan dat hun zelfvertrouwen is toegenomen door het programma. Beleidsmakers hebben verschillende voorwaarden voor effectieve jongerenparticipatie leren kennen. Beide doelgroepen gaven ook aan dat ze het programma heel belangrijk vinden. Al met al lijken de resultaten te bevestigen dat er een hoog niveau van jongerenparticipatie is in het programma. Daarmee lijkt dit programma een geschikt middel voor gemeenten om jongeren op een effectieve wijze te laten participeren. Ook wordt bevestigd dat de jongerenparticipatie niet alleen bijdraagt aan het beleid, maar ook aan de kennis en vaardigheden van de jongeren en beleidsmakers.

Citaten van jongeren:

T. (17 jaar): *“Hoe het (beleid) gemaakt wordt, en wat voor beleid er ook is voor bepaalde jongeren. En waar je heen kan als jongeren, wat de gemeente eigenlijk voor een jongere ook kan doen. Ik had niet verwacht dat de gemeente echt iets voor jongeren deed, toch wel.”*

T. (17 jaar): *“Ja wel ja (gevraagd naar invloed Speaking Minds op zelfvertrouwen van jongeren), vooral door het in gesprek gaan met beleidsmedewerkers en wethouders omdat je dan... Je voelt je als jongere vaak niet serieus genomen, vooral omdat ik 17 jaar ben, niet heel serieus genomen. En op dat soort momenten merkte je dat je echt serieus werd genomen, merkte je in de projecten al door Jeroen en Marjolein natuurlijk, maar ja die doen dat project dus dan neem je ook wel een beetje aan van die moeten je serieus nemen. Maar om dan de stap te zetten naar de gemeente en zulke mensen en dat ze je daar dat vertrouwen ook in geven dat je dat gewoon kan. Ik denk toch wel dat dat een stukje zelfvertrouwen is dat je er bij krijgt.”*

M. (20 jaar): *“Toen we aan het project begonnen had ik er niet veel zin in. ik had gedacht dat wij weer uitjes gingen ondernemen om informatie te winnen, hier een rapportage van moesten maken en dat er uiteindelijk niks mee werd gedaan. Het tegendeel is echter waar, Speaking Minds is de beste ervaring tot nu toe op het gebied van alle schoolprojecten. Je bent betrokken, je zit er middenin. Jij bent degene die het verschil kan maken. Als je je inzet voor het project en je verhaal met overtuiging en enthousiasme voordraagt aan de gemeente, staan ze open voor jouw ideeën die voor veranderingen kunnen zorgen. Jij maakt met je klasgenoten het verschil.”* M. vertelt dat je tijdens het project kijkt naar je sterke en zwakke punten en leert om je sterke punten te benadrukken. *“De gemeente heeft nu dus een grote stap genomen door naar de mensen te luisteren wat zij nodig hebben. Het was onze taak om daar achter te komen en dit te presenteren. De gemeente was zo enthousiast over onze tips dat onze klas na de zomervakantie verder overlegt samen met de gemeente over hoe we de hulp toegankelijker kunnen maken voor de inwoners. Door de samenwerking kunnen wij voor verandering zorgen binnen onze gemeente en dit is hartstikke top, want dit betekent voor veel mensen een betere toekomst.”*

L. (21 jaar): *“We waren met z'n vijven en we stonden wel een beetje allemaal van ‘oh de wethouder komt, er komen allemaal belangrijke mensen uit de gemeente’ en dan sta je daar toch wel eventjes, dat geeft wel echt een gevoel van zelfvertrouwen.”*

R. (18 jaar): *“Ik heb een soort gevoel alsof ik iets gedaan heb voor de maatschappij ofzo. Dat gevoel dat vind ik heel fijn om te hebben en daarmee willen wij wel door met het SpM (Speaking Minds). En de meesten uit onze klas hebben dat ook, dat ze door willen gaan met SpM, met ambassadeur en dat soort dingen. Dus daarmee is je zelfvertrouwen wel gegroeid. Je bent je er van bewust, je weet dat je het kan om voor een grote menigte te praten, en om je advies te doen, om je mening daar voor te leggen. Dus dat zou gewoon kunnen, dat kun je gewoon.”*

Citaten van beleidsmakers uit verschillende gemeenten:

“Er poppen regelmatig programma's op die worden aangeboden maar ook net zo snel weer verdwijnen. Dus ik had zoiets van ik moet het nog even zien. Maar dat was al snel voorbij na de eerste bijeenkomst. Ik zag hoe de aanpak in elkaar zat, en dat daar niet alleen gesproken werd over het geven van een advies, maar dat de adviezen ook echt doorleefd werden door de jongeren. En dat vond en vind ik heel belangrijk.”

“Als beleidsmaker is het lastig om de omgeving en beleving van jongeren mee te nemen in beleidsvorming. Dat jongeren hun ervaringen in eigen woorden binnen de gemeentemuren delen, is een belangrijke toegevoegde waarde van Speaking Minds waarvan ik veel heb geleerd: Speaking Minds kwam als geroepen voor onze gemeente. Het sloot perfect aan bij wat wij met het armoedebeleid voor ogen hadden. Jongeren kijken door de bril van de gemeente en zo krijgen zij het grotere plaatje te zien. Tegelijkertijd leren jongeren de gemeente met een andere blik naar de maatschappij kijken. De manier waarop jongeren naar een probleem of knelpunt kijken, is bepalend voor de mogelijke oplossing. We krijgen door deze aanpak de kans ons te verbazen en dit WOW-effect vervolgens te gebruiken om door jongeren aangedragen oplossingen te faciliteren waarmee ze écht geholpen zijn. Die verbinding is prachtig.”

“De verwachting was: laat jongeren over het beleid meedenken. De hulpvraag van de gemeente was dan ook: wat hebben jongeren die in armoede zitten nodig? Speaking Minds heeft absoluut aan die verwachtingen voldaan. Het project was ontzettend goed en waardevol voor de gemeente. Wat ik het mooiste vond? De emotionele groei die de gemeente samen met de jongeren heeft doorgemaakt. Tussen bijeenkomst 1 en 10 zag ik grote veranderingen: jongeren voelden zich steeds meer

betrokken bij het project, zagen de noodzaak van een goed advies én ze stelden zich meer open. Als je emotioneel met elkaar groeit, worden de adviezen inhoudelijk ook beter.”

5. Samenvatting Werkzame elementen

De JDT verbindt jongeren, gemeenten en mbo-instellingen met elkaar. Zo ontstaat er lokaal een win-win situatie:

1. Gemeenten komen in contact met een belangrijke doelgroep die voor hen vaak onbereikbaar lijkt. Lokale beleidsmakers ervaren effectieve participatie en krijgen antwoord op een relevante, actuele beleidsvraag, dat maakt hun beleid effectiever.
2. Jongeren uit het mbo denken mee over ^L_{SEP} het beleid dat hen aangaat en worden hierin professioneel begeleid.
3. Mbo's vinden relevante ervaring op het gebied van democratisch burgerschap voor hun leerlingen.

De aanpak sluit aan bij de doelgroep. De JDT is specifiek op mbo-niveau gemaakt. Het bevat voornamelijk participerende werkvormen om jongeren te activeren en motiveren en een veldbezoek en praktijkopdrachten.

In de JDT leren jongeren door te doen: zij voeren lokaal hun Participatief Jongeren Onderzoek uit en bezoeken organisaties om tot een passend advies te komen. Zij leren tegelijkertijd hoe een gemeente werkt en wat beleidsbeïnvloeding inhoudt. Zij doen daarmee zelfvertrouwen op en hun motivatie voor participatie groeit.

De focus in de aanpak ligt op de sterke kanten: jongeren bouwen hun competenties verder uit door hun 'zone van naaste ontwikkeling' te verkennen. Zij doen vaardigheden op (onder andere meningsvorming en presentatievaardigheden) die ook buiten de JDT van pas komen. Met deze benadering wordt het gevoel van ervaren competentie, autonomie en verbondenheid gestimuleerd. Dit versterkt de motivatie van de betrokken jongeren.

De JDT-begeleider faciliteert en bewaakt het volledige participatietraject. Het interactieve groepsproces tussen de betrokkenen vindt plaats in een veilige sfeer. De begeleider stimuleert een pedagogische wederkerige relatie tussen de jongeren en de beleidsmaker. Tegelijkertijd bewaakt de begeleider ook het inhoudelijke proces. Belangrijk in de inhoudelijke aanpak is de verplichte inhoudelijke terugkoppeling aan de jongeren vanuit de gemeente (de beleidsmaker) over wat er is bereikt. Zo wordt de wederkerige opbrengst gegarandeerd: zowel de instrumentele, als de ontwikkelingsgerichte functie van jongerenparticipatie wordt vervuld.

De JDT heeft haar fundering in het Kinderrechtenverdrag en waarborgt te allen tijde de veiligheid van jongeren door middel van het Child Safeguarding protocol van Save the Children. Deze vereist een geldige Verklaring omtrent Gedrag (VOG).

6. Aangehaalde literatuur

- Allazam, M. (2015). *Learning from Dewey and Vygotsky Perspective*. International Journal of Scientific & Engineering Research, Volume 6, Issue 7, July-2015 1857 ISSN 2229-5518.
- Aufderheijde, C. & Van der Heide, A. (2017). *Interne Procesevaluatie Speaking Minds, Save the Children*, Den Haag.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Berding, J. (1999). *De participatie-pedagogiek van John Dewey*, Dissertatie Vrije Universiteit Amsterdam: dswo-press.
- Boss, E. (2014). *Clëntenparticipatie jeugdzorg: Praktische beschrijving van participatievormen*. Utrecht: Movisie.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2018). Gedownload op 20 juli 2018
<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=71450ned&DI=0&D2=0&D3=0&D4=9-10&D5=0&D6=0,6-18&D7=I&VW=T>
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2013). *CBS Statline- Beoordeling politiek en democratie*. Gedownload 7 juni 2018, van
[http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=71720ned&DI=6-15&D2=a&D3=\(1-11\)-I&VW=T](http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=71720ned&DI=6-15&D2=a&D3=(1-11)-I&VW=T)
- Checkoway, B. (2010). What is youth participation? *Children and Youth Review*, 33, 340- 345. doi:10.1016/j.childyouth.2010.09.017
- Cornelissen, M. (2000). *'De' jongere bestaat niet: Negatieve gevolgen van beeldvorming onder jongeren*. Den Haag, Nederland: Hega Offset.
- Freire, P. (1970/2003). *Pedagogy of the oppressed*. New York: Continuum.
- Gilsing, R. (2005). *Bestuur aan banden. Lokaal jeugdbeleid in de greep van nationaal beleid*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Engelen, J. van (2016). Politieke participatie van lager opgeleide en kwetsbare jongeren.
<https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/337215>
- Gaag, R. van der, Gilsing, R. & Mak, J. (2013). Participatie in zicht. Gemeenten, jeugdigen, ouders en jeugdzorgcliënten in transitie jeugdzorg. Verkregen 20 maart, 2017 van
https://vng.nl/files/vng/2013_rapport_participatie_in_zicht_verweyjonker_0.pdf
- Hazekamp, J. (2003). Onderzoek in handen van jongeren. Een bijdrage tot een dialoog tussen jongeren en volwassenen. In: M. de Winter & M. Kroneman (2003). *Participatief jeugdonderzoek*. Utrecht: Van Gorcum.

- Henn, M., Weinstein, M. & Forrest, S. (2005). Uninterested youth? Young people's attitudes towards party politics in Britain. *Political Studies*, 53, 556-578. doi:10.1111/j.1467-9248.2005.00544.x
- Henn, M., Weinstein, M. & Wring, D. (2002). A generation apart? Youth and political participation in Britain. *British Journal of Politics and International Relations*, 4, 167-192. doi:10.1111/1467-856X.t01-1-00001
- Hermanns, J. & Montfoort, A. van (2007). Hoe pedagogisch verantwoord is het beleid van de Nederlandse overheid? In P. van Lieshout, M. van der Meij & J. de Pree (red.). *Bouwstenen voor een betrokken jeugdbeleid* (pp. 51–86). Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Hiemstra, D. (2013). *Handboek positieve psychologie*. E. Bohlmeijer, L. Bolier, G. Westerhof & J. Walburg, (eds.). Amsterdam: Boom Geraadpleegd via: <http://talentenwijzer.webs.com/Hoofdstuk7.pdf>
- Jurrius, K. (2012). *Uit de spagaat: Naar een kwaliteitsraamwerk voor Participatief Jongeren Onderzoek* (Proefschrift). Gedownload mei 2018, van <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/257949>
- Kâhya, U. & Sheikhi, S. (2009). *Politiek participeren!? Een verkennend onderzoek naar de politieke participatie van jongvolwassene mbo studenten*. Verkregen van <http://docplayer.nl/15730051-Politiek-participeren-een-verkennend-onderzoek-naar-de-politieke-participatie-van-jongvolwassene-mbo-studenten.html>
- Kinderrechtencomité (1989). *Verdrag inzake de rechten van het kind (IVRK)*, New York. Gedownload van http://wetten.overheid.nl/BWBV0002508/2002-11-18#Verdrag_2
- Kinderombudsman (2013). *Kinderen in armoede in Nederland*. Verwey-Jonker Instituut/De Kinderombudsman, Den Haag.
- Kinderombudsman (2018). *Oproep aan nieuwe gemeenten*. Gedownload van: <https://www.dekinderombudsman.nl/92/ouders-professionals/publicaties/oproep-aan-nieuwe-gemeenteraadsleden-betrek-kinderen-en-jongeren/?id=777>
- Kos, C. (2018). *Evaluation study of the Jongeren denktank program into the potential effectiveness, implementation and perceived outcomes*. (Masterthesis) Utrecht University
- Lansdown, G. (2011). *Every child's right to be heard: A resource guide on the UN committee on the rights of the child general comment no. 12*. London: Save the Children.
- Mak, J., Gilsing, R. & Wróblewska, A. (2016). *De staat van jeugdparticipatie in Nederland 2016*. Verwey-Jonker Instituut. Gedownload april 2018, van <http://www.verwey-jonker.nl/doc/2016/staat-jeugdparticipatie-nederland-2016.pdf>
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2015). *Jeugdwet*. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2014-105.html>

- O'Toole, T., Lister, M., Marsh, D., Jones, S. & McDonagh, A. (2003). Tuning out or left out? Participation and non-participation among young people. *Contemporary Politics*, 9, 45-61, doi:10.1080/1356977032000072477
- Ryan, R. & Deci, E. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55, 68-78. Gedownload op 7 juni 2018, van <http://pham315.pbworks.com/f/Ryan+and+Deci+2000.pdf>
- Stein, J. (2014). *Child participation: From rights to reality*. Amsterdam: KidsRights Foundation.
- Steketee, M., Mak, J., Graaf, P. van der & Huygen, A. (2005). *Jeugdparticipatiebeleid: wat levert het op?* Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Teney, C. & Hanquinet, L. (2012). High political participation, high social capital? A relational analysis of youth social capital and political participation, *Social Science Research*. doi:10.1016/j.ssresearch. 2012.03.012
- Timmerman, G. (2008). Youth policy and participation: An analysis of pedagogical ideals in municipal youth policy in the Netherlands. *Children and Youth Services Review*, 31, 572-576. doi:10.1016/j.chilyouth.2008.10.015
- Vandenbroucke, M., Braam, H., Gilsing, R., Steketee, M. Tierolf, B., Rutjes, L. & Sarti, A. (2010). *De staat van jeugdparticipatie in Nederland vanuit het perspectief van gemeenten*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut, Amsterdam: Stichting Alexander.
- Vermeulen, S. & Teller, M. (2010). *Participatie van kinderen en jongeren in armoede*. Brussel: Unicef.
- Vygotsky et al. (1987). *The collected works of L.S. Vygotsky*. New York: Plenum.
- Wijdeven, T. de, Graaf, L. de & Hendriks, F. (2013). *Actief burgerschap: lijnen in de literatuur*. Tilburgse School voor Politiek en Bestuur.
- Winter, M. de (2004). *Opvoeding, onderwijs en jeugdbeleid in het algemeen belang*. Den Haag: WRR webpublicatie nr. 1. Verkregen van: <https://www.wrr.nl/publicaties/publicaties/2004/01/01/opvoeding-onderwijs-en-jeugdbeleid-in-het-algemeen-belang---1>
- Winter, M. de (2007). Opvoeding, onderwijs en jeugdzorg in het algemeen belang: De noodzaak van een democratisch-pedagogisch offensief. In: P. van Lieshout, M. van der Meij & J. de Pree (Red.), *Bouwstenen voor een betrokken jeugdbeleid* (pp. 225-270). Amsterdam, The Netherlands: University Press.
- Witkamp, A. (2018). *Evaluatie Speaking Minds. Jongerenparticipatie bij gemeentelijk beleid*. Den Haag: Save the Children.